

قهیران .. دانشتوانی جیهان له زیادبووندایه! ... شهیدا بلباس

ئایا دانشتوانی جیهان سه رژمیروی له قه باره ی زیاتره؟ زه وی تاچ راده ییک ده توانییت خه لک له خو بگرییت؟ یان ده بییت وولاتان رپژه ییک بو زاو وزیکردن ده ستنیشان بکه ن! ئه م چه ند پرسیاره زه قه؛ ده بییت میری وولاتان و ریکخراوی نیو نه ته وه بی و تاکه که س له به ر چاوی بگرییت.

دانشتوانی جیهان به خیرایی له زیاد بووندایه! له "0، 1 000" ده هه زار سال پ. زدا، وای بو ده چن که 10 ملیون که س له سه ر رووی زه ویدا ژیا بییت. له سه ده ی یه که می زایینی بوته 300 ملیون و له سالی 1750 دا خووی گه یاندوته 625 ملیون، که له دوو هیئده ی خووی تیپه راندوووه. له پاش سه دسالییش دووباره خووی له دووهیئده یداوه ته وه و بوته بلیونیک و 130 ملیون. به لام له سالی 1950 زدا رپژه که خووی له ده بلبووندا تیپه راندوووه و به دوو بلیون و 510 ملیون گه یاندوووه؛ سه ره رای هه ردوو جه نگه کوشنده که ی جیهانییش. له 1985 یشدا، واته 35 سال دواتر سه رژمییر گه یشت به چوار بلیون و 760 ملیون. گه چی له سالی 2000 دا دانشتوانی سه ررووی زه وی شه ش بلیونی قه پات کرد. له 75٪ سه رژمیروی دانشتوانی زه وی له وولاتانی جیهانی سییه م پیکدین. واته زوربه ی خه لکی هه ژارن و ناتوانن مال و منالیان به به خته وه ری به خبو بکه ن.

ئایا سروشتی زه مین ده توانییت ئه و هه موو گیانله به ره بزینییت؟! هه ر زانایک و وه لامیکی جیا.. هه ندیک له و باوه ره دان که زه وی توانای له وه زیاتریشی هه یه به مه رجیک په یوه ندی دابه شکردنی ئابورییه وه هه یه. که وولاته ده و له مه نده پیشه سازییه کان تا ئه ندازه ی هاوسه نگی بو وولاته بی سه رچاوه ئابورییه کان بنویین.

هه ندیکتر له زاناکان وای بو ده چن که رپژه ی زیادبوونی دانشتوان له به رژه وه ندیدا نیه؛ چونکه له 10٪ زه وی بو کشتوکال ده شی و 20٪ بی بو مه رو مالآت وئه وه بتری به که لک نایه ت. ئه گه ر مروف له داهاتویکی نزدیکدا بتوانییت شیوازیکی تازه بو به ره مهینان و زیادبوونی چوئیه تی سه رچاوه ی کشتوکال بدوزیته وه؛ گه رچی به رنامه ییکی ئه وتوش تانیستا له ئارادا نیه، که بییته سه رکه و تینیکی به رچاوه بو چاره سه ریکی سه ره کی له به رامبه ر برسیتییدا.

ده زانین که وا رپژه ییکی دیاریکراو له سه رچاوه نه وتیه کان و ئاسن "Fe" و زپیر "Au" و زیو "Ag" و له گه ل چه ند سه رچاوه کانزایکتر که له ژپیر خاکدا هه یه. هه روه ها رپژه ی ئاو سویره یان به فرو به سته له که و شیواوی به کارهینان نییه. هه رچه نده به شیکی جیهان خوړسکه، به لام نه گبه تی له زیادبووندایه!

ده زانین که کیشه ی نه بوونی، خه لک بو بزپویان و مردنی هه زاره ها له برسان، کاره ساته. ئه سیوپیا له 1980 کان خه لکی تاویان دایه دارستان و هه لکه ندنی داره کانی. پاش 20 سال دارودره ختی لیوه نه ما و تووشی ووشکله لاتو بوون و له گه ل ئه وه شدا چه ند سالییک باران نه بارین کیلگه کانیانی لیکرده بیابانیکی ووشک. ئیتر خوړاک نه ما و خه لکی له برسان ده مردن.

جاهه ر بویه سه خته بلیین که وا زه وی توانای به خبوکردنی خه لکی تاچ ئه ندازه ییکه، که یارمه تیده ریکه بو هه ر که سیک که بتوانییت پیشگیری له زیادبووندا بکات.. گرپیه نده به چه ندی وچوئیتی. هه ر که سیک خووی به رپرسیارو بریارده ره که چه ند مندالی هه بییت. به لام هه ندی که س به هووی بیر و باوه ری ئابین بییان وایه که منالیان پیده به

16-9-2005 22:00 به کاتی ناوهندی ئەوروپا

خشی وده بیټ قه بوولی بکه ن. له م وولاتانه دا هه ندیک منال به ر له گه وره بوونیان ده مرن.. خه لکی وابه چاکده زانن که چه ند مندالیکیان هه بیټ، تا له کاتی پیریدا چاودییریان لیکه ن. له که لتووریاندا کور گرنگتره تا کچ؛وه ده یانه ویټ چه ند مندالیکیان بیټ تا به لای که می چه ند دانه کوریکی لیکه ویټه وه.

لیکولینه وه و سه رنجدان ئە وه مان پیشان ده دات، که ریژه ی زوری منالبوون له ئافره تانی جیهانی سییه مدایه، به بی ئە وه ی خویمان پی بکه ن. وه نیوه ی ئە و ئافره تانه ی منالیان که مه؛ به به سی ده زانن.. له گه ل ئە وه شدا ملیۆنان ئافره ت له جیهاندا، ئە یانه ویټ ئە ندامانی خیزانه که یان له قه واره یکی بچووک بمینیتته وه وده رنه چیت. هه ر چه نده هوکاری به کارهینانی دارو ده رمانی پیشگیری سگپر بوون وبه ستن به چاک نازانن.

داموده زگای وولاتان وریکخراوی نیونه ته وه یی به یاریده ی تاکی رۆشنبیر؛ده توانیت بسه لمینی.. بو نه هیشتن وپیشگیری له په نمان و هه لایساوی سه ر پرووی زه وی بکریت و ده وروبه ر بپاریزیت.

خشته ی کاتی سه رزمیری دانیشتوانی زه وی

10000 پ 0 ز 10 ملیۆن

0--100 ز 300 ملیۆن

1750 ز 625 ملیۆن

1850 ز 1، 130 ملیۆن

1950 ز 2، 510 ملیۆن

1985 ز 4، 760 ملیۆن

سالی 2000ی ز 6 ملیۆن و 230

خشته ی دانیشتوان به پی ی ناوچه یی

باشووری ئاسیا 32%

رۆژه لاتنی ئاسیا 26%

ئە وروپا 11%

ئە فریقا 10%

ئە مریکای لاتین 8%

روسیا 6%

ئە مریکای باکور 6%

په راویز:

Robert Hunter World Issues

Kelly Meller Birth control

Peter jhonson Increasing popelations